

Ilustrirani Slovenec

Leto II. Tedenska priloga „Slovenca“ z dne 15. avgusta 1926, šte. 184. Štev. 33.

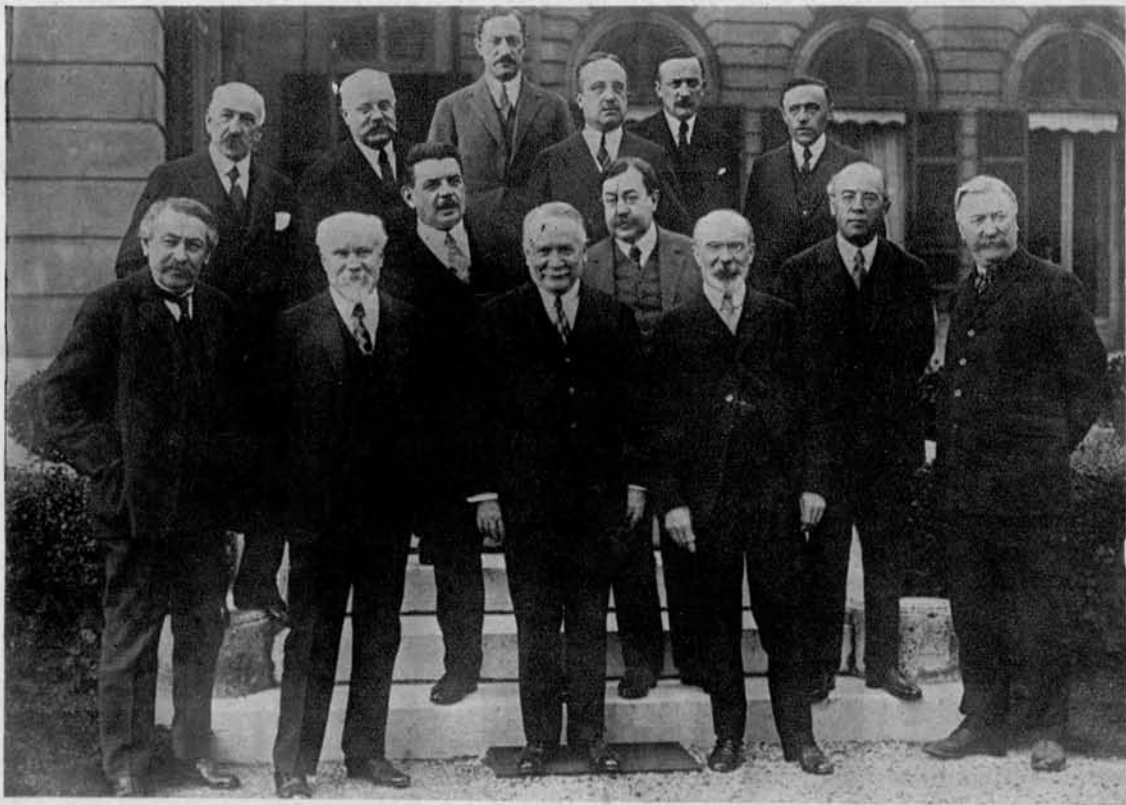
Znamenitosti in krasote slovenske zemlje:

Partija iz Postojnske jame. Svetovno znana Postojnska jama je pripadla z mirovnimi pogodbami sicer Italiji, vendar leži na ozemlju, ki je bilo, je in bo slovensko. (Fot. A. Berthold, Ljubljana.)

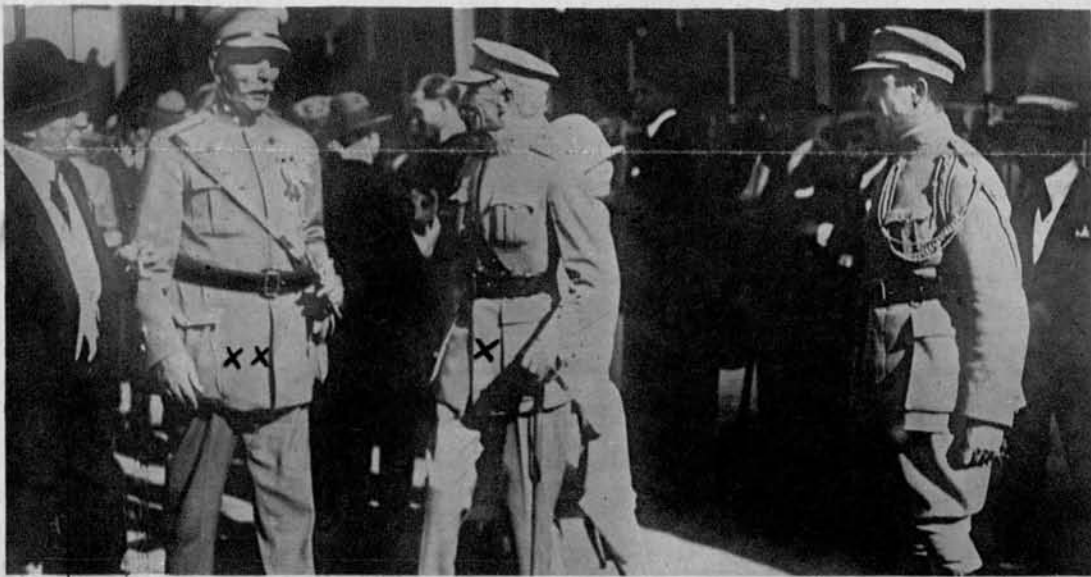
Calles,

predsednik republike Mehike v srednji Ameriki, kjer se je razvnel zaradi nasilstev svobodni- selne vlade divji kulturni boj.

Nova francoska vlada narodne koncentracije,

v kateri je več bivših ministrskih predsednikov in ki upa ozdraviti državo hudih finančnih kriz. Spredaj stoje (od leve na desno): Briand, Poincaré (min. preds. in finance), Doumerque (preds. republike), Barthou, Sarraut, Marin; v drugi vrsti: Leygues, Herriot, Painlevé; v tretji vrsti: Perrier, Bokanowski, Tardieu, Queille in Fallières.

Na Portugalskem se je izvršil zopet državni prevrat.

V 28. številu našega lista smo objavili sliko generala de Coste, ki se je nedavno polastil na Portugalskem vlade, med tem se je pa dvignil proti njemu že general Carmona (X), katerega vidimo na naši sliki, ko spremlja de Costo (XX) na parnik, ki ga je odpeljal v pregnanstvo.

Španski prestolonaslednik,

ki je pravkar dopolnil 19. leto, je težko obolev, a diktator Primo di Rivera drži njegovega osebnega zdravnika v ječi.

Zarotniki proti Kemal paši pred sodiščem v Smirni.

V nedavno odkrito zaroto je bila zapletena cela vrsta najodličnejših osebnosti in mnogo obsojencev je bilo obešenih.

Vzgojevanje nacionalnega šovinizma v Italiji:

Milanski šolarji prisegajo pred spomenikom neznanega vojaka.

Gospod Stipica Radić (X) s svojo soprogo Mařenko (XX)
in ostalo rodbino na letovišču na Rabu (fotografiral Rud. Verderber, jun. Rab.)

Albert Mousel,
publicist, avtor raznih zgodovinskih in političnih knjig in sodruđnik mnogih odličnih francoskih listov, ki vodi že 5 let belgrajsko časopisno agencijo »Avalac«.

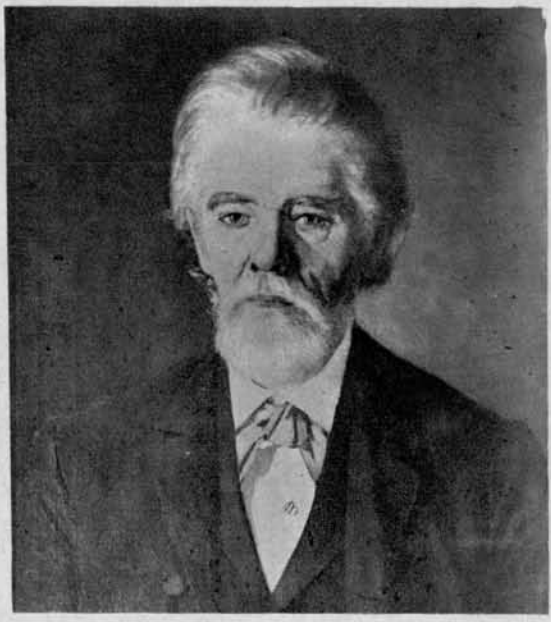

Rado Pregarc,
dosedanji glavni režiser splitskega gledališča, ki pride prihodnjo sezono v Maribor za naslednika Bratini.

Iz življenja naših izseljencev na Westfalskem.
Dne 26. p. m. se je vršila v Mengedu (dortmundško okrožje) blagoslovitev zastave tamošnjega slov. kat. društva; tega lepega slavlja se je udeležilo 32 bratskih slovenskih društev z Westfalskega (fotografiral R. Hentschel, Dortmund).

Slike k „Slovenskemu biografskemu leksikonu“.

Borovski Janez,
(1817—1902), slikar.

Čebul Ivan,
(1852—1898), ameriški misijonar.

Černež Ludovik,
(* 1870), pedagoški pisatelj.

Naš slovenski

Dr. Jos. Mal,
sedanji ravnatelj našega slovenskega narodnega muzeja.

Pogled v umetnostno galerijo,
ki zavzema dve dvorani v zadnjem kotu levega trakta v pritličju in ki je bila v zadnjih mesecih pomnožena z mnogimi dragocenimi pridobitvami.

Pogled iz muzejskega vestibula
na monumentalno stopnišče v prvo nadstropje.

Pogled v mineraloški oddelek,
ki zavzema tri dvorane v desnem traktu pritličja.

Pogled v knjižnico,
ki je jako bogata zlasti na zgodovinskih delih; nameščena je v levem traktu pritličja.

Pogled v arhiv,
ki je najstarejši in eden najbogatejših v naši državi; nameščen je v levem traktu pritličja.

narodni muzej.

Pogled v del prirodopisnega oddelka,
ki zavzema štiri dvorane levega in sprednjega trakta v prvem nadstropju.

Dr. Jos. Mantuani,
prejšnji ravnatelj našega slovenskega narodnega muzeja.

Pogled v del zgodovinskega oddelka
(rimska doba in srednji vek), ki je nameščen v desnem traktu I. nadstr.; v ozadju je videti tudi oddelek za umetno obrt.

Pogled v del prazgodovinskega oddelka,
ki je najdragocenejši del našega muzeja in je nameščen v sprednjem traktu I. nadstr.

Pogled v narodopisni oddelek,
ki je jako bogat in je nameščen v desnem traktu I. nadstr.

Pogled na hodnik v levem traktu
I. nadstr., kjer so razvrščeni spomeniki naše starejše upodabljajoče umetnosti; prenapolnjeni so že tudi vsi ostali hodniki.

Iz sportnega življenja.

Z »dirke« jadrnic v Southendu
(Anglija), ki se je vršila sredi mes. junija t. l.

Napeti trenutki zadnje dirke v Epsomu
(Anglija) dne 1. junija t. l., sredi dirkališča je sejem.

Maratonski tekač Hasler - Johnstone
(X) je pred kratkim zapustil Chikago, da dospe v 30 dneh v Newyork, ne da bi med tem kaj jedel.

Hazena družini
zagrebškega Haška (temne) in ljubljanske Ilirije (svetle).

Najmlajši se pripravljajo na zmage.
Aparat za krepitev otroških mišic, ki se je baje izborno obnesel.

Otvoritev najmodernejše opremljene Rüttove arene
v Berlinu; stari mojster Rütt, ki sam ne dirka več, je osnoval pred kratkim lastno areno, ki bo vsekakor pozorišče mnogih napetih tekem.

80.000 kopalcev v Coney Islandu,
velikem kopališču pri New Yorku ob Atlantskem oceanu, ki je menda najbolj obiskovano na svetu.

K r i ž e m S l o v e n i j e .

Fr. Filip Oštir,

slovenski frančiškan v Karlovcu na Hrvaškem, ki slovi daleč naokrog kot sijajen govornik in vzbuja tudi s svojimi slikarskimi proizvodi splošno pozornost.

S proslave 25 letnice društva katol. mojstrov v Mariboru

dne 27. junija t. l., ob kateri priliki je bila blagoslovljena tudi njih nova, originalna standarta s kipom sv. Jožefa.

Igralci in igralke izvirne igre »Ljubezen in sovraštvo«,

ki jo je napisal g. Fr. Verbanjšek (X), kaplan pri Sv. Barbari v Halozah, in so jo 27. jun. t. l. prvič igrali tamošnji diletanti jako uspešno; dejanje samo je posneto po resničnih dogodkih.

Marko Gjuričić,

naš pravosodni minister, in odličen prvak NRS, ki je dne 3. t. m. umrl. Pri nas je znan zlasti zaradi »Markovega protokola«, katerega pa potem Pašič po svoji stari navadi ni držal.

S soc. pol. tečaja na Sv. Joštu,

ki ga je priredil od 21.—24. p. m. soc. polit. seminar ljublj. kat. akademikov in ki je obravnaval kmetško vprašanje; vodil ga je dr. A. Korošec in je izborno uspel.

Z blagoslovitve novih dveh zvonov

za podružno cerkveno sv. Urha na Rakeku; na sliki je videti botrjace in botre, v ozadju pa oba zvona.

Državnim nameščencem

bodo odslej napovedovale višino vsakomesečne plače vremenske hišice, ki jih postavi RR vlada v to svrhu baje po vseh večjih mestih, a njih stalnost in druge pravice jim je pa napisal na pleča prejšnji PP režim, s čimer je uradniško vprašanje pri nas pač najidealneje rešeno.

Mati Jugoslavija na operacijski mizi.

Gospa Jugoslavija boleha zaradi raznih hudih bolezni, a upanje je, da še ozdravi, kajti finančni zdravnik jo zdravi s puščanjem krvi, zunanji zdravnik z netunskimi injekcijami in notranji zdravnik s policijskim pendrekom, leži pa v dr. Žerjavovem sanatoriju »Narodno in državno edinstvo«, kjer služi za bolniškega strežnika g. Pucelj.

Slovenski narodni muzej

je eden najodličnejših in najvažnejših naših kulturnih zavodov, na katerega smo lahko ponosni in kateremu moramo posvečati slejkoprej čim največjo pozornost, saj je naše ogledalo, dokument naše prosvete.

Njegova zgodovina je prav zanimiva in poučna. Ustanovljen je bil v dobi, ko se je začelo po vsej Avstriji vzbujati zanimanje za pokrajinske muzeje, to je v drugem desetletju preteklega stoletja. Dne 5. oktobra l. 1821. so namreč sklenili kranjski deželni stanovi na predlog tedanjega ljubljanskega škofa A. Gruberja ustanoviti muzej tudi v Ljubljani in dne 15. februarja l. 1823. je izdal dež. guverner Schmidburg na prebivalstvo proglas, v katerem je očrtal pomen in namen bodočega muzeja. Ta proglas je vzbudil tako odobravanje, da so začeli prihajati takoj od vseh strani denarni prispevki ter darovi raznih zgodovinskih in umetniških predmetov; razen tega so pa takoj kupili tudi bogato mineraloško zbirko barona Žige Zoisa. Izprva je vodila to zbiranje kranjska kmetijska družba, a ker kmalu ni mogla več sama obvladovati tega posla, je bil ustanovljen pod predsedstvom grofa Fr. Hohenwarta poseben kuratorij ter nastavljen tudi poseben kustos v osebi zaslužnega prirodopisca H. Freyerja. Vse delo je napredovalo tako hitro, da je bil otvorjen že dne 4. oktobra l. 1831. v prithlju nekdanjega licejskega poslopja na sedanjem Vodnikovem trgu prvi, to je mineraloški oddelek, kateremu so sledili v naslednjih letih postopoma še drugi oddelki. Pri zbiranju si je steklo znatne zasluge l. 1839. ustanovljeno muzejsko društvo, med dobrotniki bi bilo pa omeniti zlasti grofa Hohenwarta, škofa Wolfa, župana Hradeckega, dr. J. Zupana, lekarinarja dr. Wagnerja, Ferd. Schmidta, dr. Grafa, škofa Barago i. dr., posebnih zaslug zanj si je pa pridobilo l. 1846. ustanovljeno zgodovinsko društvo za Kranjsko.

L. 1852. je odšel prvi kustos Freyer v Trst in na njegovo mesto je bil imenovan Karel Dežman, a devet let nato je prišel muzej v upravo deželnega odbora, s čimer je dobil zavod nove razvojne pogoje. Zbirke so se množile tako hitro, da je začelo na vseh krajih primanjkovati prostorov in je bilo treba misliti na nove večje ubikacije, a ko so l. 1875. našli na barju znamenite ostanke stavb na koleh ter začeli od l. 1878. dalje izkopavati

vedno večje število rimljanskih in predrimljanskih spomenikov, je postalo kmalu jasno, da ne bo šlo brez lastne večje muzejske stavbe. Stavbni program je očrtal kustos Dežman, načrte je zasnoval ing. W. Resori, a iniciativo za zidavo je dala Kranjska hranilnica, ki je dne 10. maja l. 1881. na svojem občnem zboru sklenila prevzeti polovico stavbnih stroškov, če prevzame tudi dežela drugo polovico (zanimivo je, da je žrtvovala ta hranilnica pred vojno sto in sto tisoče v kulturne in dobrodelne namene, a po vojni še ni storila ničesar). Kranjski deželni zbor je v svoji seji dne 19. oktobra l. 1881. ta predlog sprejel (koliko kulturnih in gospodarskih dobrin so nam ustvarile nekdanje deželne avtonomije, dočim je sedanjí centralizem ubil vsako iniciativo in udejstvovanje pokrajin) in dne 14. julija l. 1883. je bil že položen temeljni kamen novemu reprezentativnemu muzeju, ki je bil potem dozidan l. 1885. Takoj nato so se začele seliti vanj zbirke, a njih urejevanje je šlo seveda le počasi, od rok. V tej dobi je dobil muzej tudi za Kranjsko hranilnico največjega svojega dobrotnika, to je Viktorja Smoleta, ki mu je zapustil nad 100.000 glđ. vredno imetje.

Na slovenski narodni muzej je zidan v slogu italijanske visoke renesanse in v obliki podolgovatega štirikota. Spretnja in zadnja fronta sta dolgi po 60 m, stranski po 43,5 m, a visoko je poslopje, merjeno od kletnih tal 20 m. Skozi monumentalni vhod pridemo v vestibul, ki je okrašen s slikami Janeza in Jurija Subica, odtod pa v visoki parter, kjer so ob prostornih in svetlih hodnikih, natrpanih z razstavljenimi predmeti, razvrščene dvorane z bogatimi in lepimi zbirkami, kakor nam jih kažejo slike na 4. in 5. strani današnje številke našega lista.

Slavnostna otvoritev našega muzeja se je vršila dne 2. decembra l. 1888. Prepričani smo, da ni tedaj nihče mislil na to, da bo prostorna notranost mogočne stavbe že po kratkih štirih desetletjih postala pretesna in da se že danes pojavlja nujna potreba delitve. Nekoliko bo naš muzej razbremenjen, ko se izselijo umetnine v našo bodočo slovensko narodno galerijo v Narodnem domu, katero že vsi tako nestršno pričakujemo, a tudi to bo le začasna razbremenitev, zato bo treba že sedaj začeti misliti še na nadaljnje korake v tem pogledu, saj nam zanj ne smejo biti nobene žrtve prevelike, kajti on je last celokupnega slovenskega naroda in eden najdragocenejših spomenikov naše slovenske kulture. — c.

Naročajte SLOVENCA!

Knjižgoveznica K. T. D.

v Ljubljani, Kopitarjeva ulica 6/II.

priporoča

p. n. trgovcem s papirjem svojo veliko zalogo vsakovrstnih poslovnih knjig.

Črtanje

knjig po osebni želji, kakor tudi vezava, se izvrši v najkrajšem času ter po zmernih cenah.

„Slovenec“

edini slovenski dnevnik z ilustrirano prilogo stane mesečno samo Din 20.—.

Najcenejši slov. dnevnik!